…ცამბა და რედაქცია …ილისი, სასახლის ქ., …-აზნაურთა ქარვასლა
…-მომწერნი გაზეთის დასაკვე-… …მართავენ რედაქციის დილის … საათამდე და საღამოს 6—7 … კ. საზ.“ წიგნის მაღაზიას.
…მოუწერავ წერილებს რე-…დაქცია არ ბეჭდავს.
…პირ მოლაპარაკება რედაქ-… …თან შეიძლება ყოველ დღე.
…ტელეფონი № 363

ცნობის ფურცელი

ყოველ-დღიური გამოცემა

გაზეთის ფასი ერთის წლით 6 მან., ერთის თვით 60 კაპ.
თითო ნომერი 3 კაპიკი
ფასი განცხადებისა ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზე 10 კაპ., მეოთხეზე—5 კ.

Типографія и Редакція „Цнобисъ Пурцели“ Тифлисъ, Дворцовая ул. д. Дворянства. Телефонъ № 363

წლის დამლევამდე
…გაზეთი „ცნობის ფურცელი“
ღირს 4 მან. და 50 კ.,

ექიმი ი. ია. გოკიელოვი
…მიიღებს სპეციალურად ვენერიულ (სიფილისი], საშარდეს … და შინაგან სნეულობით ავადმყოფთ ყოველ დღე, დილით …12 საათამდე, საღამოთი 5—7 საათ.
…დ შინაგან და კანით ავადმყოფებს შუადღის 12—1 საათ.
…აქვე შეიძლება ქიმიურად და მიკროსკოპიულად განხილვა ნახვე-…, შარდისა, სისხლის და გადამდების ავადმყოფობისა და სხვა.
…ოვის ქუჩა, სახლი № 31, მარქაროვისა, სოლოლაკი. (20—15)

…ურნალით და ამბულატორია
…. თოფურიასი
ქუთაისში.
…რნალოში 50 საწოლია ავად-…თათვის მიიღებიან ავადმყოფ-…ინაგანისა, ნერვების, საქირურ-…გიულისა და დედათა ავადმყო-ფობისანა,
…მდებ სენით ავადმყოფნი არ მიიღებიან.
…მყოფთ სინჯავენ დილის 11 …დან ნაშუადღევის 3 საა-…. შინაგან და ნერვების ავად-…ობას სწამლობს ს. ბ. თო-…ია. საქირურგო ავადმყოფობას …სიფილისს შ. ქ. ზერაბი.
…თა ავადმყოფობას მკურნალი …ქალი მ. თ. კოზანი.
…ლების ავადმყოფობას—ი. ქ. …ფარზამსკი.
…ლატორიასთან არის კაბინეტი …მო და საბაქტეროლოგიო …კვლევისათვის, ელექტრონით …ობისათვისა და მასაჟისთვის.
…რნალო დირექტორი ს. ბ. თოფურია
…больница В. С. Топурія въ Кутаисѣ.

…ალი ამბავი

* უწესრიგობა ქუთაისის სააზ…… სკოლაში. გუშინდელ „ნ. … წაიკითხეთ ფრიად სამწუხა-…ამბავი: „31 მარტს ორმა მოწა-…მესამე კლასისამ ჭაჭანიძემ და …ამ, რომელნიც დათხოვნილ იყვ-…ოლიდან ურიგობისათვის, სამჯერ … გასროლეს სკოლის ინსპექტორს …ისგვანიშვილს, მაგრამ საბედნიე-

როდ ტყვია ვერ მოხვდა. მერე ორ-ჯერ კიდევ უსროლიათ სკოლისავე მას-წავლებლის მამთვრიასათვის, ვერც ამისათვის მოუხვედრებიათ და მერე გაქცეულან. გამოძიება სწარმოებსო“.

ეჰვი არ არის ყველა ქართვე-ლისათვის ეს ამბავი ფრიად სამ-წუხაროდ და აღმაშფოთებლად დარჩება და ღმერთმა ჰქმნას, რომ ყოველივე ისე კეთილად გათავ-დეს, როგორც ბედნიერად გათა-ვებულა ეს ამბავი..

საჭიროა წერა-კითხვის გამავრ-ცელებელ საზოგადოებამ მყისვე და დაუყოვნებლივ მიიღოს შესა-ფერი ზომები და თან სასტიკი გა-მოძიება მოახდინოს, გამოიკვლიოს თუ რა არის მიზეზი ჩვენს სკო-ლებში უწესრიგობისა… ამ სატკი-ვარს დაუყოვნებლივი მკურნალო-ბა ეჭირვება, თორემ ბეწვის ხიდზე დავდივართ!..

* * ერთი დვარძლიანი წერილის გამო. ჩვენს მკითხველებს უკვე მოეხსენება, რომ გაზ. „ივერიაში“ იბეჭდება ფრიად საყურადღებო წერილი თავ. ილია ჭავჭავაძისა სომეხთა ცალმხრივობაზე. წერილი ავტორის სახელოდ, დასაბუთე-ბულია მრავალის ისტორიულის ცნობებით და საზოგადოდ მთელი წერილი ძლიერ ზედმოქმედობს მკითხველზე, რის დასამტკიცებ-ლად საკმარისია მოვიყვანოთ თუნ-დაც ის მაგალითი, რომ თვითონ სომხური მწერლობა დიდის ყუ-რადღებით მოეკიდა ილიას წერილს და „ნორ-დარი“ კიდეც სთარგმ-ნის წერილს იმ აზრით, ეგების სომხებმა თვისდა სასარგებლოდ გამოიყენონ ქართველთა საუკეთე-სო მწერლის აზრი სომეხთა მეც-ნიერებზეო.

ეხლა როგორ გგონიათ, როგორ შეხედა ამ წერილს ერთმა დევ-გმირ-მა Novus-მა „ტფილისის ფურცლი-დან“? ჩვეულებრივ იგი არაფერს არ მოერიდა, რადგან მოსარიდე-ბელი ამ ქვეყნად არა აქვს-რა და მოხსნა პირი თავის ღვარძლიანს და უწმაწურ გუდას, ალაქლაქა შესყიდული ენა… კოკასა შიგან რაცა სდგას იგივე წარმოდინდე-ბის!

* * საეკკლესიო საუბარი. კვი-რას, 4 აპრილს, ტფილისის სას სემინარიის კარის ეკკლესიაში მწუხრის ლოცვას შეასრულებს ყოვლად უსამღვდელოესი გორის ეპისკოპოსი ლეონიდი, ამავე სე-მინარიის რექტორის არხიმანდრი-ტის ჰერმოგენის, ინსპექტორის მღვდელ მონოზონის დიმიტრის და სხვათა თანამსახურებით. მწუხ-რის ლოცვის შემდეგ ამავე სემი-ნარიის მასწავლებელი ბ-ნი ილ. ფერაძე წაიკითხავს რუსულს ენა-ზედ საეკლესიო საუბარს შემდეგი სათაურით: „წმ. დიდი მოწამე დე-დოფალი შუშანიკა“. ხსენებული მოწამე წმიდათა შორის ჩარიცხულ იქმნა საქართველოს და სომხითის ეკკლესიის მიერ. მწუხრის ლოცვა სემინარიის ეკკლესიაში ნაშუად-ღევის მეხუთე საათის ნახევარზედ დაიწყება. კვირას, ოთხს აპრილს, ქვაშვეთის წმ. გიორგის ტაძარში მწუხრის შემდეგ საეკკლესიო საუ-ბარს წარმოსთქვავს ქართულს ენა-ზედ დიღმის ეკკლესიის მღვდელი მამა იოელ გამრეკელი შურის შე-სახებ.

* * ქართული მწიგნობრობის ისტორიის მასალები. ჩვენ ვნახეთ საკმარისად ვრცელი ქართული ხელთნაწერი: — „ქართული მწიგ-ნობრობა XVIII საუკუნეში“. აღ-წერაში მოთავსებულია მთელს ამ საუკუნეში ყოფილთ ქართველთ ბერძენთა და მწიგნობართა ცხოვ-რების და მწიგნობრობის ცნო-ბები.

ხელთ-ნაწერში აღწერილ არიან თითქმის ყველა ის პირნი, ვინც-კი ხსენებულს საუკუნეში სცხოვ-რობდნენ და მოღვაწეობდნენ ქარ-თულის მწიგნობრობის და სამე-ფოის ასპარეზზე, აწერილია აგ-რეთვე ყველა ის წიგნები რაც კი წარსულ საუკუნეში დაწერილან ქართულს ენაზე.

ამ აღწერაში ბევრი [illegible], მეტად საინტერესო, ჯერეთ დაუ-ბეჭდავი მასალებია მოთავსებული. ამ აღწერიდან რამდენიმე პირის ცხოვრება ანბანის რიგზე დაწყო-ბილი ივ. როსტომაშვილის-მიერ გამოცემულს „ენციკლოპედიურს სლავარში დაიბეჭდა“ შემდეგი და-ნარჩენს წიგნებში იქნება მოთავ-სებული. ვისაც კი სურს, რომ მეთვრამეტე საუკუნოს ქართველ მწერლებზე რამე მასალა მოიძევოს, ის ამ წიგნში ბევრს მასალას ჰპოვებს. ამ დიდი ხნის ხელთნა-წერის შრომა ეკუთვნის ზ.—ძეს.

* * საქართველოს კულტურის ისტორიის გამო. გერმანიაში მცხოვრებს ქართველ მოწაფეებს ყურადღება მიუქცევიათ საქართვე-ლოს ისტორიის განვითარების მა-სალებისთვის, მათ ამ მასალების შე-კრებისათვის გეგმაც დაუბეჭდიათ ბ საქართველოში ზოგიერთ მცოდნე პირებისთვის გამოუგზავნიათ ბ თან დაუვალებიათ, რომ აღნიშნული მასალები არ დაიშურონ და მათ მიაწოდონ.

მიმართვიდგან სჩანს, რომ ასეთ ვრცელს შრომას იგინი გერმა-ნულს ენაზე აპირებენ წერას და ბეჭდვას. მიმართვაში მოხსენე-ბულია თითქმის ყველაფერი წეს-ჩვეულება, ხელოსნობა, მეურნეო-ბა, ვაჭრობა, მამულები, წარმოე-ბა, ამქრული წეს-ჩვეულებანი და მასთან ბევრიც სხვანი, რაც კი დღეს არსებობს საქართველოში ქართველთა შორის.

* * ახალი გაზეთი ბაქოში. ტფი-ლისში კარგად ცნობილს პროკუ-რორს, ეხლა ნაფიც ვექილს ბ-ნ რაშეტს და ბეკენდორფს უთხოვ-ნიათ უმაღლესი მთავრობისათვის ახალი გაზეთის ნება-რთვა რუსულ ენაზე. გაზეთს ეწოდება „Прикаспійское Обозрѣніе“.

* * ახალი წიგნი. ჩვენ მივიღეთ ს. ჰელიძის გამოცემული წიგნაკი

„შოთა რუსთაველი და მისი ცოლი“, ლეგენდა, ან. ფურცელაძისა. წიგნაკი კოხტად არის დასტამბული და დანიშნულია ხალხისათვის და რომ ფასიც შესაფერი იყოს, ძრიელ კარგი იქნებოდა. წიგნაკი ღირს ორი შაური.

*** **დ. ნიგოითი** (გურია). აქაურების ქონებრივი მდგომარეობა. ასე ცა ამ ნაირად ნიგოითლებმა ფული იშოვეს: ფულმა მიაჩვია ისინი მეტ მოთხოვნილებას და ამ უკანასკნელმა კი ნიგოითი ძალაუნებურად ჯამოაფხიზლა და აამუშავა. როცა ზემოხსენებული გზის კეთება დასრულდა და მით ნიგოითის მუშა ხალხს ფულის შოვნა თან და თან გაუძნელდა, მაშინ ნიგოითლებმა მოჰკიდეს ხელი სიმინდის მუშაობას, ასე რომ, ვინც ამდენ ხანს თავის სარჩოს ძლივს-ღა იწევდა, იმას, ამ დროს, ორას-სამას ფუთამდის გასასყიდი სიმინდი მოჰყავდა. ამ მუშაობაზედ საზოგადოება წაახალისა ერთი რომ მიწა-ადგილების სიიაფემ, მეორე—უყი (დასვენებული) მიწების საკვირველმა და დიდმა მოსავალმა და სიმინდის კარგმა ფასმა. ამიტომაც იყო, რომ იმ დროს ყველა დილიდგან-საღამომდის, დაუსვენებლივ ოფლში იწურებოდნენ; მაგრამ დღეს?! —დღეს-კი, საუბედუროდ, სულ სხვას ვხედავთ! რამდენადაც ნიგოითლების ცხოვრების მოთხოვნილება დიდდება და ფართოვდება, იმდენათ მისი ქონებრივი შეძლება კლებულობს, სუსტდება და უკან მიდის. რა არის ამის მიზეზი?—მიზეზები ბევრია, რომელთა შორის პირველი ადგილი უჭირავს შემდეგს: 1) ხე-ტყის გადალევას; 2) მიწა-ადგილების მოდუნებას, დაღალვას, და ამასთანავე მის გაძვირებას; 3) სიმინდის ფასის დავარდნას; 4) ნიგოითის უგზო-უკვლობას და 5) უმთავრესი საყურადღებო მიზეზი—რიონის ყოველ-წლიბით რამდენჯერმე გადმორებას. სწორედ იმ დროზედ გადმოიარს ეს უკანასკნელი, როცა თესვა გათავებულია და სულ ერთიანად ამოალპობს თესლს. თუმცა რომელიმე ადგილი გადაურჩა პირველ გადმორებას, ის ხომ მეორე და მესამე გადმორებას ვერ დაემალება და ბოლოს მაინც მისი მსხვერპლი გახდება!.. ამ უკანასკნელმა მიზეზმა შესამჩნევად დასწია ძირს ნიგოითლების ნივთიერი შეძლება აუცრუა გული იმათ მუშაობაზედ; რის გამო ეხლა გასასყიდი სიმინდის მოწევის სამაგიეროდ, ბევრ მათგანს ის ოჯახში ხარჯათაც არ ჰყოფნის; და თუ დროზედ საჭირო დახმარება არ აღმოუჩინა მას ვინმემ, იმ შემთხვევაში ნიგოითის მალე შიმშილობის შეუბრალებელ ბრჭყალებში ჩავარდნაც მოელის. რაც შეეხება ნიგოითის გზა-შარას და იმათ სასოფლო გზებს, ამაზედ შემდეგს ვაუწყებთ მკითხველს: 1894 წელში ბ. მაზრის უფროსმა თ. ალშიბაიამ მიაქცია ყურადღება ნიგოითის გზა-შარას და კიდევაც გააკეთებინა ის საზოგადოებას; მაგრამ მას აქეთ აგერ ხუთი წელიწადი გავიდა და ჯერ აზრათაც არ მოსვლია არავის იმისი შეკეთება, რის გამო დღეს, ზემოხსენებული გზა-შარა, უკიდურესს მდგომარეობაშია!.. სასოფლო გზები იმდენად გაფუჭებული და აშვავებულ-დაშვავებულია, რომ წვიმიან დღეებში მცხოვრებთ ეკკლესიაზე გასვლა შეუძლებლად უხდება. იმედია, ოზურგეთის მაზრის უფროსი ბ. ლაზარენკო მიაქცევს ღირსეულ ყურადღებას ნიგოითლების, ამ უკანასკნელი მიზეზის გამო, ამ ნაირ გაჭირვებას და, როგორც ზემოხსენებულ საზოგადო გზა-შარას, ისე სასოფლო გზებსაც გააკეთებინებს ამავე საზოგადოების მცხოვრებლებს.

ტ. ართმელაძე.

*** **ქ. სიღნაღი.** ეკკლესიის აშენების გამო. სიღნაღის ზემოუბან ნუკრიანში სცხოვრობს სხვა და სხვა გვარის ხალხი, როგორც ქართველობა, აგრეთვე სომხობა, მათ შორის ირიცხება დღეს ოც კომლამდე ერთი გვარის ხალხი, ე. ი. ელიზბარაშვილები. ამათი წინაპარი, როგორც თვით ელიზბარაშვილები ამბობენ, ყოფილა ვიღაც ერისთავი, რომელსაც რქმევია სახელად „ელიზბარ“. ეს ელიზბარი გადმოსულა ქართლიდან და დასახლებულა სოფელ ნუკრიანში, სადაც დღეს იმის ჩამომავლობა ოც კომლზე მეტია ახლა აქ. ამ ელიზბარს გადმოუტანია (გადმოსვლის დროს) ტფილისის მაზრის სოფელ თელეთიდან წმ. გიორგის ხატი. თელეთში აშენებულ წმ. გიორგის ეკკლესიიდან, რომლის დღესასწაულია „ამაღლებას“, სახელ-წოდებით „თელეთად“. ეს წმ. გიორგის ხატი დაუსვენებია ნუკრიანში ერთ მშვენიერ ალაგს და ზედ აუშენებია პატარა ფიცრული ოთახი, რაშიაც ინახებოდა და ინახება ზემოხსენებული წმ. ხატი. აქ ამ ხატს ეძახიან თელეთის ხელს, სადაც მუდამ დიდ-ძალი ხალხი იყრის თავს მის პატარა ეზოში სალოცავად, ნამეტნავად ამაღლება დღეს. ის ხალხი უფრო მომეტებული მოდის, ვისაც ძალა და ღონე არ შესწევს, რომ სოფ. თელეთში წავიდეს სალოცავად. წმ. გიორგის ხატზე აშენებული ოთახი რამდენიც დაძველებულა, იმდენჯერ უახლებიათ თვით ელიზბარის ჩამომავლობას. როგორც ზევით მოგახსენეთ, მამა-პაპეული სახელი გვარათ გადაუკეთებიათ და აი, როგორც ვხედავთ, ოც კომლს აღემატება ელიზბარის ჩამომავალი; დიდი ხანია თავი დასდო და არ შეუშინდა ათას გვარ დაბრკოლებას, ჯაფას, და ვინ მოსთვლის რამდენი დავიდარაბა და ვაი-ვაგლახი არა ნახა ამ წმ. ხატის მოვლა-პატრონობაზე, ამავე გვარის გლახა ელიზბარაშვილის მეუღლემ, ქვრივმა, ხორეშან რევაზის ასულმა ელიზბარაშვილისამ. ამ მანდილოსანმა განსაცვიფრებელი შრომა გასწია ამ ხატზე ეკკლესიის აშენებისთვის. შეაგროვა ეკკლესიის საშენი მასალა, ფული და სხ. ზოგი მლოცავთა შეწირვით, ზოგი თავის გარჯილობით, ზოგი თხოვნით და ზოგიც აქ მცხოვრებ ელიზბარაშვილების დახმარებით, დაიწყო ეკკლესიის შენება 1892 წელს ვგონებ ერთის მღვდლის ნებართვით. ააშენა სამი არშინის სიმაღლემდე, მაგრამ სიღნაღის ბოქაულის თანაშემწის ბრძანებით შეაყენეს ეკკლესიის აშენება. მიზეზი შეყენებისა ყოფილა ისა, რომ ხუროთ მოძღვრის გეგმა არა ჰქონია. გამართულა მრევლისა, ბოქაულის თანაშემწის და მღვდლის შუა საჩივრები და უსიამოვნობა, ამ დავიდარაბა ჩივილის განმავლობაში რაც საშენებელი მასალა ჰქონდა, ესეც დაეფანტა და დარჩა უპატრონოდ ეკკლესიის საქმე. მაგრამ ამ მხნე დედაკაცმა მაინც არ დაჰკარგა იმედი და არ გაიტეხა გული, არავითარ დაბრკოლებას არ შეუშინდა, აიღო ნებართვა სასულიერო უმაღლეს მთავრობიდან, მოიყვანა ხუროთ-მოძღვარი, აალებინა გეგმაც და კარგა ხნის შემდეგ იწყო ისევ შენება ეკკლესიისა 1896 წ. აი დღეს თავის თავ-გადადებით, და თვით ელიზბარაშვილების დახმარებით, ეკკლესიის კედლები აშენებულია ხუთი არშინის სიმაღლემდე, ასე რომ, ნახევარი არშინი სიმაღლეღა აკლია დასრულებამდე, აგრეთვე აკლია სახურავი, ჭერის მასალა, რაზედაც უქონლობის გამო შეჩერებულია ამ ეკკლესიის შენება.

ელიზბარაშვილებს და ნამეტნავად ამ თავდადებულ მანდილოსანს ჰსურს, როგორმე დაამთავროს ეკკლესია და აკურთხებინოს, მაგრამ საიდან, რაც იშოვა და იპოვა ამ ეკკლესიას მოახმარა ხორეშანმა და თვით ელიზბარაშვილებიც ველარ ეხმარებიან უქონლობისა და ულონობისა გამო. ამაღლების დღე მოახლოვდება ხოლმე თუ არა, ქიზიყ-კახეთიდან დიდ-ძალი ხალხი მიემგზავრება გადაჩარდახულ ურმებით, ცხენებით, ჯორებით და ქვეითიც ტფი-
ლისის მაზრის სოფ. თელე...
სალოცავად „თელეთს“. გა...
იმ აუარებელი ხარჯისა, ...
გზაზე უნდებათ, რამდენ წვალ...
და წამებას გამოივლიან ხო...
იმ სიშორე მგზავრობით, ნამ...
ნავად ჩვენი ქიზიყელები; მე...
სტრიქონების დამწერს მინა...
ავადმყოფი გზაში გარდაცვალ...
ლა და ან ს. თელეთში და ...
დაუმარხავთ, თავიანთ მამა-პაპ...
საფლავსაც ველარ ღირსებიან...
ნუკრიანში რომ დასრულდ...
ეკლესია, ეკურთხოს და გამწეს...
ერთი მღვდელი თავის კრებულ...
არ გაუჭირდება მლოცავ-მრევლ...
თი შენახვა. თუმცა მლოცავთაგ...
არა შემოვიდეს-რა, ამოდნა ს...
ნუკრიანს, ერთი ეკლესიის მეტ...
გვაქვს, რაზედაც სიშორის ...
ბევრნი ნამეტნავად მოხუცებ...
ნი უზიარებელნი რჩებიან. და...
თონ ნუკრიანსაც არ გაუჭი...
ბა მეორე ეკლესიის კრებ...
შენახვა; თელეთის მლოცავ ხ...
ხომ ერთი ათად და ასად ...
დვილდება ლოცვა თელეთ...
თუნდა სოფ. თელეთს ულო...
თუნდა აქ ნუკრიანში; მით ...
ტეს, რომ ეს ხატი იქიდან ...
მოტანილი და თელეთის სახ...
ბაზე შენდება ეს ეკლესიაც. ...
ცავს თუ იქ თელეთს თვე ...
რა არა ჰყოფნის წასასვლე...
აქ ერთი დღე და ღამეც საკ...
სია:—აი ამისათვის ვთხოვთ, ...
ლა ქრისტიან ქველმოქმედ...
მეტნავათ თელეთის ეკლესიის ...
ცველთ, ეროვნების განურჩევ...
გაიმეტონ ცოტაოდენი შეს...
ვი წვლილი, ამ ეკლესიის მ...
თავრებლად, თავიანთ სულის ...
ხათ და შვილთა აღსაზრდე...
მისცენ შეძლება ამ თავ-დად...
დედაკაცს, რომ თავის სიც...
ლეში დაამთავროს ეს ღირ...
სოვარი, საქრისტიანო ძეგლ...
საწირავის გამოგზავნა შეი...
ფულით, თუნდა მასალა, მ...
თად სახურავათ საჭირო თ...
(ქესტი) და ეკლესიის მოსარ...
კანკელი, კანდლები, შანდ...
ბარძიმ-ფეშხუმი და სხვა, ...
თავი ეკლესიისა გამოგზავნ...
ძლება ამ ადრესითაც ნუკ...
გიორგის ეკლესიის მღვდ...
ნათაძეს, ხორეშან ელიზბა...
ლის გადასაცემად, და თვი...
რეშან ელიზბარაშვილის ს...
ბაზედაც. შემომწირველთ გ...
მოვახსენებთ მადლობას, ...
რიშსაც.

*** **ხაშური.** წიგნთ-საკ...
კითხველოზე. დიდი ხანი...
აქ რკინის გზის სამკითხვე...
სებობს, მაგრამ რათ გვინდ...
თანა არსებობა? აქ ერთ...
რიანს ქართულს ვერც ...
ვერც გაზეთს და ვერც

მოიპოვებთ, თუ სადმე თვალს
კრავთ, ისიც დახეულებს. აქ დი-
ხანია, თითქმის ნოეს აქეთ,
რობდნენ, ფიქრობენ და იფი-
ბენ კიდევაც აქ ქართულ წიგნთ-
ვის დაარსებას, მაგრამ, მაგა-
ის არის, რომ ველარ ეშვე-
, ვერ დაარსეს და ვერა.
რათ უნდათ სამკით-
ო!? აქ მადლობა ღმერთს,
ტირები და ბუფეტები ბევ-
სადაც შეუძლიანთ თავისი
ითარება. აქ ბ. ს. ნოზაძე დი-
ხანია ცდილობდა, ცდილობს
კიდევაც ეცდება სამკითხველოს
რსებასა, მაგრამ ვერაფერი გა-
. რატომ ვერ გააწყო? იმი-
, რომ ერთი კაცი ვერაფერს
ა, რამდენიმე ახალგაზდობა-
ოიმხრო, მაგრამ ზოგიერთმა
ის-კოლოფა ვაჟბატონებმა სა-
ოლოდ აიგდეს ნოზაძეც და მი-
ომხრენიც. ნეტავი აქ შემძ-
ქართველობა არა სცხოვრობ-
აქ თითქმის მთელი მოსამსა-
ენი და მცხოვრებნი, სულ
ველობაა და მიკვირს, რატომ
ლირსება ხაშურს ერთი საკუ-
ქართული სამკითხველო,
ელიც უპირველესს საჭიროე-
შეადგენს აქაური ბუზი ყლა-
ახალგაზდა ქართველობისა-
. მახლას!.

გურულ-ქართველი.

ეკკლესიო ცნობანი

და დავით III აღმაშენებელი, მეფე ქართველთა (1089—1125 წ.)

ად სამღვდელო ალავერდის ეპისკოპოსის კირიონისა

(მართალაძის თარგმანი *)

ოდესაც ქრისტეს მორწმუნე
ოპის გვირგვინოსნებმა დაიპყ-
იერუსალიმი, ამან უფრო
ორკეცა მხნეობა მეფე დავითს.
რიბა მრავალი ჯარი ქრისტეს
ის სახელით; მხედართ გაუძ-
ლია წინ ხატი ღვთის მშობ-
ა; აუჯანყდა საქართველოს
ძინებელ მტრებს; თუმცა თათ-
ჯარი ძრიელა სჭარბობდა
თველებისას, მაგრამ მეფე და-
მა სადაც მოასწრო, დაამარც-
და დაამონავა თათრები. 1122
წაართვა უკანვე ქ. ტფილისი
უარი სთქვა სამარცხვინო ხარ-
ძლევაზე. შეაერთა დანაწილე-
ლი ქვეყანა, და აღიარა მთელი
რთველო ერთი მპყრობელის
მევრდომად; ხოლო საქართვე-
ს დამღუპველ დიდებულთ უფ-
მაგრა ჩაჰკიდა ხელი და დაი-
ავა სამუდამოდ. სელჯუკები
ვალჯერ ეცადნენ ამის შემდეგ
ართველოს დაპყრობას, მაგრამ
ით აღმაშენებელი გაუჭირვებ-

ლივ ამარცხებდა მათ. თვით მაჰმადიანებიც აღარა მალავდნენ თავიანთ უძლურებას, დავით აღმაშენებელს უწოდებდნენ დაუმარცხებელ მეფედ, ხოლო იმის ჯარის სასწაულ-მოქმედრივ გამარჯვებას აწერავდნენ წმ. გიორგის ძალას. ძრიელ გააფართოვა მეფემ საქართველოს საზღვრები ხმლით და შემდეგ მოისურვა გალაშქრება იმ თათრებზე, რომლებიც შემოესივნენ სასომხეთს აოხრეს იგი, დაიმონავეს და დაადეს ხარკი. აქ მეფე დავითმა დაამარცხა თათრები, წაართვა იმათ სასომხეთის სატახტო ქალაქი ანი; ბრძანა დაენგრიათ მეჩეთები ამ ქალაქში, ეკურთხებინათ ხელ-მეორედ ეკკლესიები და დაეწყოთ მათში წირვა-ლოცვა. როდესაც მეფე დავითი ანის საკრებულო ტაძარში შევიდა მოგვითხრობს სომხური ლეგენდა, მიუახლოვდა თავის ბებიის კოტრატიმის საფლავს, რომელიც იყო მეუღლე მეფე გაგიკი I-სა (989—1020 წ.) და აღმაშენებელი იმ ეკკლესიისა და სთქვა: „გიხაროდეს მეფავ, უფალმა გამოიხსნა ეკკლესია შენი აგარიანთ ხელიდან“. ამ დროს საფლავიდან პასუხად მოისმა ხმა: „მადლობა ღმერთსა!“ შემდეგ მეფე დავითმა დაიმორჩილა შირვანი, დარუბანდი და იმის რკინის კარები გადაიტანა გელათის მონასტერში, როგორც ალაფი (трафей), ამნაირად წმინდა დავით III აღმაშენებელმა გასჭიმა თავის სახელმწიფო შავი ზღვიდან კასპიის ზღვამდე და ტრაპიზონიდან მესოპატამიამდე.

მეფე დავითის მრავალმა გამარჯვებამ იქონია ის ზედგავლენა დასავლეთის ქრისტიან სახელმწიფოებზე, რომ ამ ომების შემდეგ განიძრახეს ყველამ შეერთებულიყვნენ, შეედგინათ ჯვაროსანთ ჯარი; შეუერთდნენ თვითონაც სირიის ქრისტიანებს და სომხების თავადებს და გამოეხსნათ პალესტინის ქრისტიანები ურწმუნოებიდან და საფლავი უფლისა ჩვენისა იესო ქრისტესი. თუმცა მრავალი ქართველი მხედარი დაიღუპა ზღვაში მოგზაურობის დროს, მაგრამ ისინი არ შეუშინდნენ ამას; მიეშველნენ დასავლეთ ქრისტიანების ჯვაროსან მეომრებს და იმათთან ერთად ებრძოდნენ ქრისტეს სარწმუნოების მტრებს.

როდესაც მეფე დავითმა გაანთავისუფლა სრულიად საქართველო თურქებისაგან, უმთავრესი თავისი ყურადღება მიაქცია სასულიერო წოდების ზნეობის გაუმჯობესობას, რომლებიც იმყოფებოდნენ თათრების გავლენის ქვეშ და ულირსნი გახდნენ მღვდლები თავიანთი წოდებისა; როგორც მოგვითხრობს მატიანე, ისინი ჰქადაგებდნენ სახარების სწავლას-კი არა, არამედ უწმინდურებაზედ უზნეობაზე (Смот. о праздникахъ, установленныхъ Православною Грузинскою Церковью Д. Пурцеладзе, стр. 26). 1103 წ. მეფე დავითმა მოისურვა მოესპო სასულიერო წოდებაში ცუდი ყოფა-ქცევა და ს. რუისში მოიწვია ყველა, საქართველოს ჭეშმარიტი მსახურნი მართლმადიდებელი სარწმუნოების ეკკლესიისანი. ამ კრებაზე მისცეს წყევლა-კრულვას (ანაფემა) ის სასულიერო პირნი, მღვდელმთავარნი, უმაღლესი წოდების პირნი და მდაბიო ხალხი, რომლებმაც უღალატეს ქრისტეს სარწმუნოებას, და დაიწერა ეს გარდაწყვეტილება კრებისა (соборъ) XV მუხლად და იქმნა გამოსაქვეყნიერებლად მიკრული ქვის ბოძებზე მცხეთის საპატრიარქო ტაძართან და რუისის საკათედრო ტაძართან და შეტანილ იქმნა ქართულ კანონებში (იხ. ძეგლის წერა საქ. სამოთ. საბინინისა გვ. 518—530) კეთილ მორწმუნე მეფემ, როდესაც მოიშორა თავიდან მაჰმადის სარწმუნოების მომხრენი, აღადგინა ისევ და გაამშვენიერა ტაძრები; გაამწესა ყველგან კეთილ მორწმუნე მღვდელთ-მთავრები; გაამრავლა ქრისტეს ტრაპეზის მსახურნი; გაამხნევა სასულიერო წოდება ყოველ მხრივ; ახალგაზდობას ჰგზავნიდა საბერძნეთში უმაღლეს განათლების მისაღებად; ააშენა ტაძარი ქვაბთახევის მონასტრისა, გელათის მონასტრისა და სხვ..

(დასასრული იქნება)

ყურმოკრული საუბარი

ექიმობაც ასეთი უნდა.

— მერწმუნეთ რომ №-ისთანა ექიმი იშვიათია.

— საკვირველია ღმერთმანი, თქვენ აქებთ №-სა და სხვები კი აძაგებენ.

— აბა, ვის უფრო დაუჯერებ? სხვებს, რომელნიც მას არ იცნობენ, თუ მე, რომელიც აგერ ოცი წელიწადია მასთან ვწამლობ და ღვთის წინაშე ჯერ მე უარესობას არ ვატყობ ჩემს თავს!

—

შურიანობა. გლახა შესჩივის მდიდარს — ღვთის გულისათვის მოიღეთ მოწყალება. ორიოდე გროში მაჩუქეთ, სწორედ სამი დღეა არა მიჭამია-რა.

— ბედნიერი ყოფილხარ, ჩემო ძმაო, მე ერთს დღესაც ვერ გავძლებ უჭმელად! — შურით მიუგო მდიდარმა და გასწია თავისთვის.

რჩეული აზრები

✦ ბედნიერება და კმაყოფილება ბინადრობენ ჩვენს გონებაში.

✦ მოხვეჭნებას კაცი მხოლოდ გონებით და მიაღწევს.

✦ სანამ კაცი ცოცხალია, იმედის უფლება აქვს.

✦ ერთგულება უწმინდესი საუნჯეა ადამიანის გულისა.

✦ მართალი არას დროს არ არის მოსაწყენი, მხოლოდ სიცრუეა მაბეზარი.

✦ თვით ბედნიერებაც კი თუ უზომოა მაბეზარი შეიქნება.

✦ რა არს გარშემო სიჩუმე თუ გულში გნებათა ქარიშხალია.

✦ ცხოვრება სიგრძით კი არ ფასობს, არამედ ნაყოფიერობით.

გასართობი

გურული სწავლაში. ყველამ უწყის თუ რა დიდი სურვილი აქვს გურულს სწავლაში. ერთს გურულს თავისი ყმაწვილი სასწავლებელში წაუყვანია, მასწავლებელს უთქვამს ადგილი არა გვაქვს და ამიტომ შენს შვილს ვერ მივიღებთო. გურული უკან დაბრუნებულა ცხვირ-ჩამოშვებული, რა ექნა საწყალა მართლა გაჭედილი იყო. მეორე დღეს ისევ ის გურული მიდის მასწავლებელთან, რომელმაც იცნო გურული და გულმოსულმა უთხრა:

— კაცო, აგი გითხარ ადგილი არ არის-მეთქი.

— აგი მეც ვიცი, მარა მე ვიშოვნე ადგილი.

— სად იშოვნე ადგილი, რას რატრატებ?

— რას, და ამას! — გურულმა მარდათ ამოიღო იღლიიდან სკამი და მიადგა სკამებს.

— აგი ბატონო, ჩემი სკამია ჩემი ბოვშვისთვის, შენ აწი ასწავლე, სხვა აფერი.

წვრილი ამბავი

რამდენს ხარჯავს წელიწადში მდიდარი ინგლისელი.

ხელმოკლე და ღარიბ ნათესავებზე . .	3,500 მ.
შვილებზე ქალსა და ვაჟებზე	35,000 მ.
სახლის ქირა ლონდონში ოთხის თვით . .	21,300 მ.
საგარაკო ადგილზე 5 თვით . . .	84,000 —
საჭმელი ლონდონში.	22,500 —
ცხენებ და ეტლებზე.	21,000 —
ღვინო და სასმელი .	15,100 —
მოგზაურობა და დროს გატარება . . .	21,000 —
გემი სამი თვით .	39,200 —
ტანსაცმელი . .	— 700 —
თამბაქო და სიგარა .	4,200 —
საქველ-მოქმედო .	14,000 —

ეხლა თვით გამოიანგარიშეთ, თუ რამდენს ხარჯავს წელიწადში.

—

ლონდონის პოლიცია. ლონდონის პოლიცია, როგორც ყველამ უწყის, საუკეთესოდ ითვლება მთელს ქვეყნე-

* იხ. «ცნობ. ფურც.» № 787.

რობაში. პოლიცია ლონდონში შესდგება 28 დირექტორისაგან (პოლიცმეისტერისაგან), 538 ინსპექტორისაგან, 1664 უბნის ზედამხედველისაგან და 13,525 პოლიციელისაგან. პოლიციის შენახვა წელიწადში ღირს 12,000,000 მანეთი.

დეპეშები

(რუსეთის დეპეშათა სააგენტოსაგან).

31 მარტი.

პარიზი. „Figaro“ ჰბეჭდავს გენერალ გონზის ჩვენების დასასრულს, შემდეგ—გენერლებ სებერისა და ბრიუერისა, მოკასი და დიუკრის ჩვენებას. გონზმა უჩვენა შეცდომები ბერტულიუსის ჩვენებაში; ბრიუიერს არ უნახავს ესტერგაზი შალონში 1894 წელს; სებერმა, მოკმა და დიუკრომ დრეიფუსის სასარგებლოდ აჩვენეს.

„Eclair“-ში დაბეჭდილია ტრარიეს ჩვენება, რომელმაც ილაპარაკა, რომ 1898 წელს, ჩემთან საუბრობის დროს, იტალიის ელჩმა ტორნიელიმ განაცხადა, რომ ბორდეროსა და იმ საბუთების გამოქვეყნებამ, რომლებშიაც ნათქვამია—„ეს არამზადა დ.“—უჩვენეს იტალიისა და გერმანიის სამხედრო წარმომადგენლებს, რომ დრეიფუსი შეცდომილების მსხვერპლი შეიქმნაო. ბორდეროში ჩამოთვლილი საბუთის ქაღალდები მართლაც გარდაცემული ჰქონდა გერმანიის ატაშეს, მაგრამ დრეიფუსის მიერ კი არა, არამედ სხვადასხვა აფიცრისაგანო. შვარცკოპენი სწერდა პანიცარდის, დრეიფუსს არ ვიცნობო. ბორდეროს აწერდა ის ესტერგაზს. ტორნიელიმ ილაპარაკა, რომ 1897 წლის ოქტომბერში ესტერგაზი მფარველობას სთხოვდა შვარცკოპენსო. როცა შვარცკოპენმა უარი უთხრა, ის დაემუქრა, თავს მოვიკლავო. მეორეთ ლაპარაკის დროს ტორნიელიმ სთქვა, რომ სიტყვები „ეს არამზადა დ.“ სხვა, არა სამხედრო, კაცის შესახებ იყო ნათქვამი, რომელმაც გერმანიის ატაშეს მიუტანა რუქები და ტოპოგრაფიული გეგმები, რომელთა შოვნა უამისოდ ძნელი იყოვო. ეს კაცი ცნობილი იყო უცხო ქვეყნელ ატაშეთა შორისო.

2 აპრილი.

პეტერბურგი. „პრავიტელსტვენნი ვესტნიკში“ დაწვრილებით არის გამოცხადებული მიზეზები და მიმდინარეობა სტუდენტების უწესობისა, ამასთანავე ნათქვამია, რომ მოძრაობა გავრცელდა სახელმწიფოს უმთავრეს მაღალ სასწავლებლებში. ყოველგან ორი დასია: ზომიერი, რომელიც მშვიდობიანობის აღდგენის მომხრეა, და უკიდურესი, რომელიც უწესობის გაგრძელებას თხოულობს იმ აზრით, რომ უნივერსიტეტის მთავრობა შეაშინოს და დაათმობინოს რამ. პეტერბურგში ამ მოძრაობის ხელმძღვანელი კომიტეტია, რომელმაც პროკლამაციები დაჰბეჭდა. მოძრაობის მოთავენი დატუსაღებულნი არიან და ამასთანავე წალებულია აღკრძალული გამოცემანი. მაღალ სასწავლებლების მოსწავლეთა მოძრაობის მოთავენი ერთი მეორეს ყველაფერს ატყობინებენ და უმრავლესობას ძალას ატანენ, რომელსაც წესიერების აღდგენა სურს. უწესოება მოხდა პეტერბურგისა, მოსკოვისა, კიევისა, ოდესისა, ხარკოვისა, იურიევისა, ვარშავისა და ტომსკის უნივერსიტეტებში, პეტერბურგის ტეხნოლოგიურ, სამთო და სატყეო ინსტიტუტებში და ახალ ალექსანდრიის სამიწად-მოქმედო სასწავლებელში. აგიტატორები თხოულობენ, რომ მიტევებულ და ხელ ახალ მიღებულ იქმნან ყველა მათი დამნაშავე ამხანაგები, და უნივერსიტეტის ინსპექცია შეიცვალოს. პეტრებურგის კომიტეტმა გამოსცა თავხედური პროკლამაცია, რომელიც აჩვენებს, რომ მოძრაობას მთავრობის წინააღმდეგი ხასიათი აქვს და რომელსაც აზრად აქვს ბრძოლა პოლიტიკურ ცვლილებათა მისაღწევად. ამ პროკლამაციამ სტუდენტების უმრავლესობის მხრივ კიცხვა გამოიწვია, რის გამოც ეს პროკლამაცია არ გავრცელებულა. „პროვიტელსტვენნი ვესტნიკის“ მიერ ნაუწყები შემდეგის სიტყვებით თავდება: „იმისდა მიუხედავათ, რომ უწესოებაში მსმენელთა უმცირესობა იღებდა მონაწილეობას, საჭირო შეიქმნა მრავალ მაღალ სასწავლებლის კარგა ბევრი სტუდენტები გამოერიცხათ, რომელთა ჯიუტობა უწესობის გაგრძელების შესახებ შესაძლოდ არა ხდიდა ისინი დარჩენილიყვნენ კიდევ მოსწავლე ახალგაზდობაში. ეს ღონისძიება კვლავაც იქმნება ხმარებული, რადგან, მოსწავლეთა მოთხოვნილებით, შეუძლებელია სასწავლებელში მიღებული წესი და რიგი შეიცვალოს. ამ ღონისძიების ხმარება საშუალებას არ უსპობს ხელახლა იქმნან მიღებულნი და განათლება დაამთავრონ ბევრს დათხოვნილს, რომელნიც გამოფხიზლდებიან იმ შეცთომილებისაგან, რომელშიაც ჩავარდნენ ჰაბუკურის გამოუცდელობისა და ულოდინარობის გამო. რაც შეეხება იმათ, რომელნიც სცდილობენ გაიტაცონ ახალგაზდობა უკანონო გზაზედ, რომელნიც მთავრობის წინააღმდეგ მოქმედებენ, რაგვარ საქციელსაც არავითარი კავშირი არ აქვს სასწავლებლების დანიშნულებასთან, იმათ წინააღმდეგ მიღებული იქნება კანონით გაწესებული სასჯელი.

ლონდონი. როგორც ჰფიქრობენ, უკანასკნელი შემთხვევანი სამოას კუნძულებზედ კიდევ უფრო გააძნელებენ ისედაც გაძნელებულს საქმესო. ყველასთვის ცხადია, რომ გერმანიის კონსულის, როზეს, აჩქარებულმა აგრესიულმა მოქმედებამ ხელი შეუწყო უწესობის განახლებას. რა მოხდება შემდეგში, ჯერ ვერავინ იტყვის, მაგრამ საჭიროდ მიაჩნიათ, რათა სამოასსა ქმეებისათვის დანიშნული კამისია შეუდგეს მუშაობას მ[illegible]ობიანობის აღსადგენად.

რედაქციისაგან

ვერ იბეჭდება შემდეგი წ[illegible]ლები:

შემოქმედიდან ასლ. ს—ძისა.
ქუთაისიდან ვ. დამსწრეს.
დიდი ჯიხაიშიდამ ბაშელის.
მიხეილოვიდან ვაქირელისა.
ხარაგაულიდან ტარისა.
ოზურგეთიდან ნ—ისა
ზუგდიდიდან მი—ასი.
ოჩამჩირედან ალისი.
საჩხერედან გახიზნული.
ბასილეთიდან ტროსტაძესი.
ბათომიდან—ლატარიას.
ოზურგეთიდან გ. რ—ელს.
ფოთიდგან. წვინიხაძისა-
ბათომიდან მედროგესი.

განცხადებანი

„НИВА“

Подписчики „НИВЫ“ получаютъ въ 1899 г.:

52 №№ журнала „НИВА“ (до 1500 столбцовъ текста и 500 гравюръ).

12 ТОМОВЪ ПОЛНАГО СОБРАНІЯ СОЧИНЕНІЙ И. А. ГОНЧАРОВА, которое явится первымъ по полнотѣ содержанія (такъ какъ въ него войдутъ разсказы, не помѣщен. въ прежн. изданіяхъ, стоящихъ **13 руб. 50 коп.**) и будетъ отпечатано на хорошей бѣлой глазированной бумагѣ.

Подписная цѣна „НИВЫ“

на годъ со всѣми приложені[illegible]

Безъ доставки въ СПБ. **5 р. 50 к.**
Съ доставк. въ СПБ. **6 р. 50 к.**
Безъ доставки: 1) въ Москвѣ, въ конторѣ Н. Печковской—6 р. 25 к., 2) въ Одессѣ, въ книжн. магаз. „Образованіе“—6 р. 50 к.

Съ перес. во всѣ города и мѣстности Россіи .
За границу
Разсрочка [illegible]тежа въ 2 срока

Даетъ въ теченіе **однаго 1899 года** СВОИМЪ ПОДПИСЧИКАМ[illegible]

БЕЗПЛАТНО

полное собраніе сочиненій

Гончарова

Содержаніе: Томъ I. Портретъ и факсимилэ И. А. Гончарова.—Бі[illegible]фическій очеркъ С. А. Венгерова.—Лучше поздно, чѣмъ никогда. Кр[illegible] замѣтки.—Обыкновенная исторія. Ром. въ 2-хъ частяхъ. Ч. I. **Томъ [illegible]** [illegible]кновенная исторія. Ром. въ 2-хъ ч. Ч. II. **Томъ III.** Обломовъ. Ром. въ [illegible] ч. Ч. I и II. **Томъ IV.** Обломовъ. Ром. въ 4-хъ ч. Ч. III и IV. **Томъ V** [illegible]гатъ Паллада. Очерки путешествія, въ 2-хъ ч. Ч. I. Главы I—V. [illegible] Фрегатъ Паллада. Очерки путеш., въ 2 ч. Ч. I. Гл. VI—VIII Ч. II. [illegible] I—IV. **Томъ VII.** Фрегатъ Паллада. Очерки путеш., въ 2 ч. Ч. II. Гл. [illegible] IX. **Томъ VIII.** Обрывъ. Ром. въ 5-ти ч. Ч. I и II. **Томъ IX.** Обрывъ. [illegible] въ 5 ч. Ч. III. **Томъ X.** Обрывъ. Ром. въ 5 ч. Ч. IV и V. **Томъ XI** [illegible] очерка: I. Литературный вечеръ. II. Мильонъ терзаній. III. Замѣтки [illegible]ности Бѣлинскаго.—Иванъ Савичъ Поджабринъ. Очеркъ. **Томъ XII.** Вос[illegible]нанія: I. Въ университетѣ. II. На родинѣ.—Слуги стараго вѣка. I. [illegible]тинъ. II. Антонъ. III. Степанъ съ семьей. IV. Матвѣй.—Очерки: П[illegible]ность судьбы. Май мѣсяцъ въ Петербургѣ.

12 КНИГЪ «Ежемѣсячныхъ литерат. приложеній» (романы, повѣсти, [illegible]сказы, популярно-научныя статьи и пр. современ. авто[illegible]

12 №№ «ПАРИЖСКИХЪ МОДЪ» [до 300 модныхъ гравюръ по [illegible]лѣднимъ фасонамъ лучшихъ мастеровъ).

12 №№ рукодѣльныхъ и выпильныхъ работъ и выкроекъ въ нат[illegible]ную величину (около 600 рисунк. и чертеж.). СТѢННО[illegible] ЛЕНДАРЬ на 1899 г., печатан. красками.

Иллюстрированное объявленіе высылается безплатно.

Требованія адресовать въ Главную Контору журнала „Н[illegible]

С.-Петербургъ, Малая Морская, 22. (12-

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 3 Апрѣля 1899 г. სტ. „ძნ. ფურც.“ (გ. იმედაშ[illegible]), რედაქტორ-გამომცემელი 3. [illegible]